

BIOΣ

(Κούβελα Γεωργίου: Ο Όσιομάρτυς Ηλίας ο Αρδούνης, Εκδόσεις Παπαδημητρίου, Αθήνα, 1999)

A)

Έκεινα τὰ παντέρημα χρόνια -17^{ος} αἰώνας, καρδιὰ τῆς Τουρκοκρατίας- ζοῦσε στὴν Καλαμάτα, τὴν ὁμορφὴ πόλιν τοῦ Μοριᾶ, ὁ Ἡλίας ὁ Αρδούνης. Στὸ ἐπάγγελμα ἦταν κουρέας. Εἶχε δικό του μπαρμπέρικο. Πελάτες του ὄχι μόνο οἱ ὁμόθρησκοί του χριστιανοί, ἀλλὰ καὶ οἱ Τούρκοι. Γιατὶ εἶχε φήμη καλοῦ κουρέα.

Πιὸ πολὺ ὅμως τον λογάριζαν οἱ χριστιανοί γιὰ τὸν καλὸ του χαρακτήρα. Ἦταν ἄνθρωπος φρόνιμος, εὐθύπολητος, ἀγαπητὸς σὲ ὅλους. Φαίνεται ὅμως πὼς τὸν διέκρινε καὶ κάποια ἐλευθεριότητα στὶς θρησκευτικὲς πεποιθήσεις του. Εἰς ἄλλου, ἦταν πολὺ κοινωνικός, ἴσως λόγω τῆς δουλειᾶς του. Ἡ συγχὴ ἐπικοινωνία του μὲ τοὺς Τούρκους τὸν ἔφερνε πιὸ κοντὰ τους. Ἔτσι, μάθαινε πολλὰ μυστικά, γιὰ τὴν ζωὴ τους, τὶς συνήθειες καὶ τὶς ἀδυναμίες ποὺ εἶχαν, πράγματα χρήσιμα γιὰ τοὺς ραγιάδες τῆς Καλαμάτας.

Οἱ προεστοὶ τῆς πόλης τὸν εἶχαν σὲ ἐκτίμηση. Συχνὰ ἔκαναν παρέα μαζί του. Ἄλλοτε στὸ μπαρμπέρικο καὶ ἄλλες φορὲς στὸ σπιτικό του. Ἦθελαν τὴν γνώμη του, ζητοῦσαν τὴν συμβουλὴ του γιὰ δύσκολα ζητήματα ἢ γιὰ προβλήματα ποὺ εἶχαν οἱ χριστιανοί μὲ τοὺς κατακτητές. Βλέπεις, αὐτὸς τοὺς ἤξερε καλύτερα.

Οἱ δημογέροντες λοιπὸν τοῦ λέγανε γιὰ τὰ μεγάλα χρεὴ ποὺ εἶχαν οἱ χριστιανοί στοὺς Τούρκους καὶ ὅτι κινδύνευαν κάποιοι νὰ πουληθοῦν γιὰ δοῦλοι ἢ νὰ κλειστοῦν στὴν φυλακὴ καὶ νὰ πεθάνουν ἐκεῖ μέσα μὲ φοβερὰ μαρτύρια. Ἐκείνος τοὺς συμβόλευε πὼς ἔχουν ὑποχρέωση ἀπέναντι στοὺς πολυβασανισμένους συμπατριῶτές τους. Νὰ συντρέχουν δηλαδὴ καὶ νὰ παραμυθοῦν τοὺς δυστυχισμένους, νὰ ἐλαφρύνουν τὰ βαρὺτάτα χρεὴ τους. Γιατὶ ἀπὸ τοὺς μεγάλους φόρους, τὰ δοσίματα τὰ πολλά, ὑπῆρχε ὁ κίνδυνος νὰ μὴν μπορέσουν νὰ ἀντέξουν ὡς τὸ τέλος καὶ ἔτσι νὰ ἀλλαξοπιστήσουν. Καὶ τοῦτο εἶναι τὸ μεγάλο κακὸ ποὺ θὰ μπορούσαν νὰ πάθουν.

Σὲ αὐτὸ οἱ προεστοὶ εἶχαν διαφορετικὴ γνώμη. Δὲν συμφωνοῦσαν μαζί του. Ἔλεγαν πὼς οἱ χριστιανοί δὲν κινδυνεύουν νὰ τουρκεύουν. Δὲν θὰ ἄφηναν τὴν πίστη τους στὸν Χριστό, γιὰ νὰ πᾶνε μὲ τοὺς Ἀγαρηνοὺς.

Μὰ ὁ Ἡλίας ὁ Αρδούνης ἐπέμενε: *Ἰσως, νὰ μὴ ξέρετε καλὰ ὅπ' ὁ δυστυχία καὶ χρεὴ. Γιατὶ ἐσεῖς καὶ τὰ παιδιὰ σας δ' ἐν πεινᾷ, δ' ἐν ὑποφύρετε, ὅπως οἱ πῖο πολλοὶ χριστιανοί. Ἡ φτώχεια θολώνει τὸ νομολόγ. Καὶ ὁ ἄνθρωπος δ' ἐν ξέρει τότε τὶ κάνει.*

Ἡ συζήτησις ἦταν πάλι γιὰ τὰ βαρὺ χρεὴ καὶ τὰ μύρια βάσανα τῶν χριστιανῶν. Πάνω στὴν κουβέντα τους, ἐκεῖνοι, οἱ προεστοὶ νὰ ἐναντιώνονται καὶ νὰ ἐπιμένουν ὅτι οἱ χριστιανοί δὲν ἔχουν κίνδυνον νὰ τουρκεύουν· καὶ ὁ Ἡλίας νὰ λέει πὼς ἔχουν καὶ παραέχουν. Πάνω λοιπὸν στὴν λογομαχία τους, ὁ διάβολος, ὁ παμπόνηρος ἐχθρὸς ἐπιτέθηκε καὶ ἔκανε τὸ κακὸ:

- Ἐμένα ποὺ μὲ βλέπετε, μπορεῖ καὶ τούτη τὴν ᾠρα νὰ ἀλλάξω πίστη, νὰ πάω μὲ τοὺς Τούρκους. Ἄν μοῦ δώσει κάποιος ἕνα φέσι, γίνω μαὶ Ὀθωμανός· τοὺς εἶπε ὁ Ἡλίας.

Τότε, ἕνας ἀπὸ τοὺς προεστοὺς, θέλοντας νὰ ἀστετυεῖ, ἔστειλε κάποιον νὰ ἀγοράσει καὶ νὰ φέρει ἕνα τούρκικο φέσι.

Μόλις γύρισε, ἔδωσαν τὸ φέσι στὸν Ἡλία. Ἐκπληκτοὶ καὶ μὴ πιστεύοντας στὰ μάτια τους τὸν εἶδαν νὰ τὸ φορεῖ. Πεισματωμένος, σηκώθηκε στὴν στιγμὴ, καὶ πῆγε κατευθεῖαν στὸν κατὴ, τὸν Τούρκο δικαστὴ. Ἐκεῖ μπροστά του, ὁ χριστιανὸς Ἡλίας ἀφήνει τὴν πίστη του. Ἀρνεῖται τὸν Χριστὸν καὶ συντάσσεται μὲ τὸν Μωάμεθ.

Τοῦτο τὸ ἀπίστευτο καὶ θλιβερό, δὲν ἄργησε νὰ μαθευθεῖ σὲ ὅλη τὴν πόλιν. Ἐκείνες τὶς μέρες καὶ γιὰ πολλὰς ἀκόμη, αὐτὸ κουβέντιαζαν περὶ λυποὶ οἱ χριστιανοὶ τῆς Καλαμάτας. Ἡ θλίψη τους ἦταν μεγάλη καὶ ὁ πόνος τους πιὸ βαρὺς.

Πιὸ πολὺ εἶχαν τὸ φόβο μήπως γίνει αὐτία καὶ ἀφορμὴ νὰ ἀλλαξοπιστήσουν καὶ ἄλλοι χριστιανοί. Καὶ τὸ κακὸ θὰ ἦταν τότε μεγαλύτερο.

Ἔτσι λοιπὸν ἔφυγε ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν ὁ Ἡλίας. Οἱ χριστιανοί δὲν τὸν ἔβλεπαν πιά στὶς Λειτουργίες, δὲν τὸν ἀντάμωναν στὰ μοναστήρια τους ἢ στὶς συντροφίες καὶ τὶς παρέες τους. Σταμάτησαν νὰ πηγαίνουν καὶ στὸ μπαρμπέρικο τοῦ Ἀρδούνη. Ἄλλωστε, δὲν τοὺς ἤθελε καὶ ὁ ἴδιος.

Δὲν ἦταν πιά ὁ Ἡλίας ποὺ ἤξεραν. Τώρα οἱ Τούρκοι τὸν ἔλεγαν Μουσταφᾶ Μουσταφᾶ Ἀρδούνης.

B)

Οἱ μέρες κυλοῦσαν πάντα οἱ ἴδιες. Γιὰ τοὺς πολὺπαθους Ρωμιούς, ἡ ζωὴ δὲν ἀλλάζε. Καμὰ καλυτέρευση, κανένα φῶς λευτεριᾶς ἀκόμη.

Ἡ ψυχὴ τοῦ Μουστῶφα Ἀρδούνη δὲν ἔλεγε νὰ γαληνέψει. Ἀπὸ τότε ποὺ ἀρνήθηκε τὸν Χριστό, ἡ συχία δὲν ἔβρισκε. Βαρύτατες τύψεις τὸν τυραννοῦσαν καὶ εἶχαν κάνει τὴν ζωὴν του μαρτύριο. Ἡ συνειδήσή του τὸν ἔτυπτε καὶ τὸν βασάνιζε διαρκῶς. Ἰδίως τὶς νύχτες. Ξυπνοῦσε τότε, καὶ ὁ νοῦς του ἔτρεχε στὰ περασμένα. Θυμόταν τὴν προηγούμενη ζωὴν του. Πικρὸ βέβαια τὸ ψωμὶ τοῦ σκλάβου, μὰ εἶχε τὴν συνειδήσιν του ἀναπυμένη, ἡρεμῇ. Σκεπτόταν ἔπειτα τὶς γιορτὲς καὶ τὰ πανηγύρια τους. Συνάζονταν ὅλοι στὴν ἐκκλησίαν τους, κάτω ἀπὸ τὸ βλέμμα τοῦ Παντοκράτορα καὶ χαίρονταν. Ἐπαιρναν κουράγιο καὶ δύναμιν νὰ ἀντέξουν νὰ μὴν λυγίσουν ἀπὸ τὰ βάρη. Καὶ ἔλπιζαν. Ἐλπίζαν πῶς θὰ ἔρθει κάποτε καὶ γιὰ αὐτοὺς ἡ ἀνάστασις, ἡ λευτεριά. Θυμόταν ἀκόμη, τοὺς εὐλαβεῖς γονεῖς του ποὺ τοῦ μάθαιναν μικρὸ παιδί, νὰ κάνουν σωστὰ τὸ σταυρὸν του, καὶ νὰ ἀσπάζεται μετ' εὐλάβειας τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ καὶ τῶν Ἀγίων Του. Καὶ τώρα;

Ὅταν τύχαινε νὰ περάσει ἀπὸ κάποια ἐκκλησία, ἄλλαζε δρόμον. Δὲν ἄντεχε οὔτε καὶ νὰ τὴν δεῖ. Ἄλλοτε ἔκανε στὸν σταυρὸν του ἢ ἔμπαινε μέσα νὰ προσκυνήσει τὸν Ἀφέντη Χριστὸ καὶ τὴν Παναγίαν Μητέρα Του. Τώρα ὅμως; Τώρα κοιτοῦσε νὰ κρυφτεῖ. Ντρεπόταν νὰ ἀντικρύσει τοὺς συμπατριῶτάς του, ἀκόμη καὶ τοὺς φίλους του. Ντρεπόταν νὰ κοιπάζει τὸν Χριστόν. Φοβόταν πῶς θὰ ἄκουγε τὰ αὐστηρὰ λόγια Του: *Ὅστις δ' ἂν ἀρνήσῃται με ἐμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι αὐτὸν ἐνώπιον τοῦ Πατρὸς μου τοῦ ὄντος ἐν οὐρανῷ.* (Μαθ. Ι', 33).

Μὰ ἦταν καὶ κάτι ἄλλο πολὺ πιὸ σπουδαῖον, ποὺ εἶχε ἀρχίσει τώρα νὰ καταλαβαίνει ὁ Ἀρδούνης. Ἡ θρησκεία τοῦ Ἰσλάμ τὴν ὁποία ἀσπάζεται ἀπὸ ἕνα πᾶσμα, τοῦ ἀποκάλυπτε τὸ ὕψος καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς διδασκαλίας τοῦ Χριστοῦ. Ἐβλεπε τὴν μεγάλη διαφορὰ ποὺ τὶς χώριζε. Ἦταν τὸ σκοτάδι μπροστὰ στὸ φῶς. Ἡ ἀσχήμια ἀπέναντι στὴν ὁμορφίαν.

Πῶς ὅμως νὰ διορθώσει τὸ κακὸ; Τί ἔπρεπε νὰ κάνει γιὰ νὰ βρεῖ τὸ ἔλεος τοῦ Χριστοῦ καὶ νὰ γαληνέψει ἡ ψυχὴ του; Πῶς νὰ ζητήσει συγγνώμην ἀπὸ τοὺς πατριῶτάς του χριστιανούς; Ποῦ τοὺς εἶχε παραπικρᾶν μετ' τὴν παραλογίαν του. Πῆς καλύτερα μετ' τὸ βαρὺ ἁμάρτημά του.

Ὅχι, ὅχι δὲν πήγαινε ἄλλο ἢ ζωὴ αὐτή. Κάτι ἔπρεπε νὰ κάνει. Δὲν ἄντεχε περισσότερο.

Ἐπρεπε νὰ πάρει τὴν ἀπόφασιν. Καὶ κάποτε τὴν πῆρε.

Μιὰ μέρα ἀκούστηκε σὲ ὅλη τὴν πόλιν πῶς ὁ Ἡλίας ὁ ἐξωμότης ἐξαφανίστηκε. Χάθηκαν τὰ ἔχνην του στὴν Καλαμάτα. Τί ἐγινε καὶ ποῦθε πῆγε; Κανεὶς δὲν ἤξερε νὰ πεῖ.

Μερικοὶ εἶπαν πῶς τὸ πιθανότερον εἶναι νὰ ἔφυγε σὲ ξένα μέρη, γιὰ νὰ μὴν νιώθει τὴν ντροπὴ ἀπὸ τὴν ἄρνησιν τοῦ Χριστοῦ. Ὁ νοῦς τῶν Τούρκων πήγαινε στὸ πονηρὸ. Μήπως, ἔλεγαν, τὸν ξέκαναν οἱ γκιαούρηδες, παίρνοντας ἐκδίκησιν γιὰ τὴν ἀποστασίαν του; Μάλιστα ἔβωλαν δικούς τους ἀνθρώπους νὰ ρωτᾶνε τί ἐγινε. Μὴν τύχαινε καὶ μάθαιναν κάτι γιὰ τὸν χαμὸ τοῦ Μουσταφᾶ.

Ἄδικος κόπος. Κανεὶς δὲν ἤξερε τίποτε.

Ἔτσι σιγὰ-σιγὰ ξεχάστηκε ἡ ὑπόθεσις.

Καὶ ἡ ζωὴ τῶν ῥαγιαδῶν συνέχισε τὸν δρόμον της. Μὲ τοὺς καημοὺς καὶ τὰ βάσανά της.

Γ)

Ἐχοντας στὸν ὦμον τοῦ ἕνα δισάκι μετ' ὡσμὶ καὶ ἐλιές γιὰ τὸν δρόμον ἔφυγε νύκτα ἀπὸ τὴν Καλαμάταν ὁ Ἡλίας ὁ Ἀρδούνης. Κανένας δὲν τὸν εἶδε καὶ κανένας δὲν ἤξερε γιὰ ποῦ τράβηξε. Πρέπει νὰ πήγαινε γιὰ πολὺ μακριά. Ὅλη μέρα περπατοῦσε. Καὶ μόνο ὅταν ἔπεφτε το βράδυ, ὅταν νύχτωνε γιὰ καλὰ, σταματοῦσε κάπου καὶ ἔμενε ἐκεῖ, νὰ ξεκουράσῃ τὸ ταλαιπωρημένον κορμὶ του. Μὲ τὸ ξημέρωμα σηκωνόταν καὶ συνέχιζε τὸν δρόμον του.

Ἡ ἀνάγκη νὰ ἐξιλεωθεῖ ἀπὸ τὸ βαρὺ ἁμάρτημα, τοῦ ἔδινε κουράγιον καὶ δύναμιν νὰ μὴν σκάρτεται, οὔτε νὰ ὑπολογίζει τὴν ταλαιπωρίαν καὶ τὴν κόπωση τὴν μεγάλην.

Ὁ σκοπὸς τοῦ ταξιδιοῦ του ἦταν νὰ φτάσῃ στὸ Ἀγώνιον Ὅρος, στὸ Περιβόλι τῆς Παναγίας. Ἐκεῖ, στὸν Ἄθω, πιστεῦε πῶς θὰ ἔβρισκε ἀνάπαυσιν καὶ γαλήνην ἢ ἀνταριασμένην τὴν ψυχὴν. Ἦθελε νὰ ἐξομολογηθεῖ στοὺς Ἁγίους Πατέρας καὶ λάβῃ τὴν συγχώρησιν, ποὺ τόσο τὴν εἶχε ἀνάγκη.

Κάποτε, ἔπειτα ἀπὸ μέρες πολλὰς, πᾶτησε τὸ πόδι του στὸ Ἀγιονόρος. Ἡ συγκίνησιν του ἦταν μεγάλη. Ἐνίωσε τότε μέσα του νὰ καταλαγιάζῃ κάπως ἢ φουρτουόνα, ποὺ εἶχε φωλιάσει στὴν ψυχὴν του, ἀφ' οὗ ἀρνήθηκε τὸν Χριστό, καὶ συντάχθηκε μετ' τὸν Μωάμεθ.

Στὸ πρῶτον μοναστήρι ποὺ τὸν ἔβγαλε ὁ δρόμος χτύπησε τὴν πόρταν. Τὸν δέχτηκαν μετ' ἀγάπην. Ἐμείνε ἐκεῖ προσηυχόμενος καὶ κλαίγοντας γιὰ τὸ μεγάλο του κρίμα.

Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ποὺ διάβαζε στὴν Ἁγία Γραφή, οἱ κατανυκτικές ἀθωνίτικες ἀγρυπνίες, οἱ πολύωρες προσευχές, αὐστηρή νηστεία καὶ ἀκόμη ἡ καθοδήγηση καὶ οἱ συμβουλές τῶν πατέρων εἶχαν γαληνέψει τὴν ψυχὴ του. Προπάντων ὅμως, ἐκεῖνη ἡ βαθεῖα, εὐκρινὴς ἐξομολόγηση ποὺ ἔκανε στὸν Γέροντα Ἠγούμενο.

Κλαίγοντας, ὁμολόγησε τὴν ἐνοχὴ του. Ὁ Γέροντας τοῦ ἔβαλε τὸν πρέποντα κανόνα καὶ τὸ ἀνάλογο ἐπιτίμιο, μὲ σκοπὸ νὰ στερεωθεῖ στὴν πίστη.

Τήρησε τὸν κανόνα ὁ Ἠλίας. Ἡ συντριβὴ του ἦταν πραγματική. Ἡ ἀσκησιὴ σκληρὴ, ἐπιπονη.

Ἀργότερα, ζήτησε νὰ γίνεῖ μοναχός. Ἡ χαρὰ του ἦταν μεγάλῃ ὅταν ὁ Ἠγούμενος ἀποδέχτηκε τὸ αἶτημά του. Μπροστὰ σὲ ὅλη τὴν ἀδελφότητα τῆς Μονῆς, ὁ Γέροντας τοῦ διάβασε τὴν εὐχὴ τῆς χειροθεσίας, τὸν μύρωσε καὶ τὸν ἔκλειρε μοναχό. Ἡ συγκίνησή του δὲν περιγράφεται.

Εἶχαν περάσει ὀκτὼ χρόνια ἀπὸ τότε ποὺ μπῆκε στὸ ἀθωνίτικο αὐτὸ μοναστήρι. Ὄκτὼ χρόνια μετаноιᾶς καὶ ἄσκησις. Μέσα του εἶχε ὠριμάσει ἡ σκέψη νὰ γυρίσει στὴν Καλαμάτα. Ἐκεῖ, ἐνώπιον τῶν χριστιανῶν, ποὺ τοὺς εἶχε τόσο πικράνει μὲ τὴν ἀρνήσή του, καὶ μπροστὰ στοὺς Μωχαμέτηδες, νὰ ὁμολογήσῃ τὴν πίστη του στὸν Ἀφέντη Χριστό. Στὴν Καλαμάτα οἱ Τούρκοι τὸν θεωροῦσαν δικό τους. Ἔπρεπε λοιπὸν νὰ πάει ἐκεῖ καὶ νὰ πεῖ τὴν ἀλήθεια. Πῶς ἦταν χριστιανός. Καὶ κάτι παραπάνω· μοναχός, καλόγερος, ἀφιερωμένος στὸν Χριστό.

Συχνὰ ἔφερνε στὸν νοῦ του τὸν λόγο τοῦ Κυρίου μας, ποὺ λέει: *Ὅστις ὁμολογήσῃ ἐν ἑμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω αὐτῷ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ Πατρὸς μου τοῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.* (Ματθ. Ι' 32).

Ἐξομολογήθηκε τὴν ἀπόφασή του σὲ ἓναν ἐνάρετο πνευματικό. Καὶ ἐκεῖνος τὸν συμβούλευσε πῶς ναι, ἔπρεπε νὰ πάει στὴν πατρίδα του καὶ νὰ ὁμολογήσῃ ἐκεῖ τὴν πίστη του. Τὸν παρότρυνε ἀκόμη, καὶ ὁ λόγος τοῦ Ἀποστόλου Παύλου πρὸς τὸν μαθητὴν καὶ συνεργάτη του Τιμόθεο: *Ὁμολογήσας τὴν καλὴν ὁμολογίαν ἐνώπιον πολλῶν μαρτύρων.* (Ἁ Τιμ. Στ', 12).

Αὐτὸ θὰ ἔκανε τώρα καὶ ὁ ἴδιος.

Δ)

Παίρνοντας λοιπὸν ὁ εὐλογημένος τὴν εὐχὴ τοῦ πνευματικοῦ του, καθὼς καὶ τὶς εὐχές τῶν ἄλλων ἀδελφῶν τῆς Μονῆς, κίνησε γιὰ τὴν Καλαμάτα.

Πῶς εἶχε φύγει τότε, πρὶν ἀπὸ ὀκτὼ χρόνια, καὶ πῶς γύριζε τώρα!... Τότε ἦταν ἀναστατωμένος, γεμάτος τύψεις καὶ πόνο ψυχῆς. Τώρα γαληνεμένος, ἥσυχος. Καὶ μὲ τὴν ἀπόφασιν νὰ ὁμολογήσῃ δημόσια τὴν πίστη του. Εἶχε φύγει ὡς ἀρνητὴς τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐπέστρεφε Ἀγιορείτης μοναχός!

Στὴν Καλαμάτα σὰν ἦρθε, πῆγε πρῶτα στοὺς ἱερεῖς. Τοὺς μίλησε γιὰ τὴν μετάνοιά του καὶ ζήτησε καὶ ἀπὸ αὐτοὺς συγχώρεση. Ἐκεῖνοι χάρηκαν πολὺ γιὰ τὴν ἐπιστροφὴ του στὴν πίστη. Ἄκουσαν γιὰ τὴν ζωὴ του στὸ Ἅγιο Ὄρος. Τοὺς φανέρωσε ἀμέσως τὸ σκοπὸ του· ἦρθε νὰ μαρτυρήσῃ γιὰ τὸν Χριστό. Οἱ πνευματικοὶ ὅμως τὸν ἐμπόδισαν φοβούμενοι μήπως δειλιάσῃ τὴν ὥρα τοῦ μαρτυρίου. Γιατὶ δὲν ἦταν βέβαιος ἂν θὰ ἀντεχε τὰ βασανιστήρια.

Ὁ Ἠλίας ὡς στερόδὸς ἀδάμας, ἀπήφησε τοὺς φόβους αὐτοῦς, καὶ ἐπέμενε στὴν ἅγια ἀπόφασή του. Τοὺς διαβεβαίωσε πῶς εἶναι πανέτοιμος γιὰ ὅλα. Ἐκεῖνοι τότε τοῦ ἔδωσαν τὴν εὐλογίαν τους.

Μὲ ἐφόδιο καὶ δύναμιν τὴν Θεία Κοινωνία, βγήκε στὴν ἀγορὰ καὶ στοὺς δρόμους τῆς Καλαμάτας, μὲ σκοπὸ νὰ τὸν δοῦν οἱ Τούρκοι καὶ γιὰ νὰ μάθουν γιὰ τὴν ἐπιστροφὴ του στὴν χριστιανικὴ πίστη. Στὴν ἀρχὴ ἐκεῖνοι δὲν τὸν γνώρισαν. Καὶ ἦταν ἐπόμενο νὰ μὴν τὸν γνωρίσουν, ἔπειτα ἀπὸ ὀκτὼ χρόνια ἀπουσίας, καὶ μάλιστα ὅπως ἦταν τώρα καλόγερος μὲ τὸ ῥάσο.

Τὴν δεύτερη ὅμως καὶ τρίτη φορὰ ποὺ πέρασε ἀπὸ τὰ ἴδια μέρη, τὸν κοίταξαν καλύτερα. Τράβηξε τὴν προσοχὴ τους αὐτὸς ὁ νεοφερμένος καλόγερος. Κάποιοι σὰν νὰ τὸν γνώρισαν. Καὶ ἓνας τοῦ φώναξε:

-Δὲν εἶσαι ἐσὺ ὁ Μουσταφᾶς Ἀρδούνης.

Στάθηκε, καὶ τοὺς ἀπάντησε μὲ θάρρος:

-Ναὶ ἐγὼ εἰμαι, πλὴν ὅμως δὲν λέγομαι Μουσταφᾶ, ἀλλὰ Ἠλίας καὶ εἶμαι χριστιανός.

Καὶ τότε ἄρχισε νὰ κηρύττει γιὰ τὸν Χριστό, καὶ νὰ λέει ὅτι Αὐτὸς εἶναι ὁ ἀληθινὸς Θεός, καὶ ὅχι ὁ ψευδοπροφῆτης ὁ Μωάμεθ.

Αὐτοὶ ἐξαγριώθηκαν. Σηκώθηκαν ἀμέσως, τὸν ἄρπαξαν καὶ ἄρχισαν νὰ τὸν δέρνουν ἀλύπητα. Σπρώχνοντας καὶ προπηλακίζοντας τὸν μοναχὸ Ἠλία, τὸν ἔσυραν καὶ τὸν πῆγαν στὸν Κριτὴ (δικαστὴ), λέγοντας:

-Αὐτὸς ὁ μόνος ζήτησε καὶ ἔλαβε τὴν πίστιν μας καὶ τώρα τὴν ἀτιμάζει!

Ὅταν ῥωτήθηκε ὁ Ἠλίας, τὰ ἐπιβεβαίωσε, ὁμολογώντας τὴν πίστιν του. Ὁ Κριτὴς διέταξε νὰ τὸν κλείσουν στὴν φυλακὴ, γιὰ νὰ σκεφθεῖ καλύτερα καὶ νὰ πάρει τὴν ὀριστικὴ ἀπόφαση.

Γιὰ ἀρκετὲς ἡμέρες τὸν βασάνιζαν, μὲ σκοπὸ νὰ φοβηθεῖ καὶ νὰ λυγίσει. Ἐκείνος ὁ μακάριος ὡς γενναιόφρων Ἀθλητὴς, δόξασε τὸν Χριστὸ καὶ ὑμνοῦσε τὸ Ἅγιον Ὄνομά Του.

Τὸν ἔφεραν γιὰ δεύτερη ἐξέταση.

-Τί ἐσυλλογίσθης; Τοῦ εἶπε ὁ Κριτὴς.

-Τί μὲ ἔρωτᾷς; ἀποκρίθηκε μὲ παρρησία ὁ Μάρτυρας. *Μυρίας παιδείας (παιδεμοῦς), νὰ μοῦ κάμετε, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀρνηθῶ τὸν Κύριόν μου Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ κἀμέ ὅ,τι θέλεις εἰς ἐμέ.*

Λοιπόν, ὁ Κριτὴς, βλέπων τὸ ἀμετάθετον τῆς γνώμης του, ἀποφάσισε νὰ καθῇ μὲ χλωρὰ ξύλα.

Τὸν πῆραν τότε οἱ δῆμιοι καὶ τὸν ὀδήγησαν σὲ μία τοποθεσίᾳ τῆς Καλαμάτας ποῦ λεγόταν Βέλιουρα. Ἐκεῖ ἀκριβῶς ποῦ εἶναι σήμερα ἡ μικρὴ ἐκκλησίᾳ τῶν ἁγίων Σαράντα. Στὸν δρόμο ποῦ τὸν πῆγαναν τὸν βρίζανε καὶ τὸν βασάνιζαν. Μάλιστα, ἓνας ἀπὸ τοὺς Τούρκους χτύπησε τὸν Μάρτυρα μὲ τὸ ξίφος καὶ τοῦ κατέκοψε τὴν πλάτη. Ἀλλὰ ὁ Ἀθλοφόρος Ἅγιος, ὅχι μόνον δὲν δέιλιασε, ἀλλὰ πῆρε καὶ μεγαλύτερο θάρρος, ψάλλοντας: *Εὖν γὰρ καὶ πορευθῶ ἐν μέσῳ σκιᾶς θανάτου οὐ φοβηθήσομαι κακὰ, ὅτι Σὺ μετ' ἐμοῦ εἶ* (Ψαλμ. ΚΒ', 4).

Ὅταν ἔφθασαν στὸν τόπο τοῦ μαρτυρίου, τὸν ἔριξαν στὴν φωτιὰ γιὰ νὰ καεῖζοντανός. Ὡ τοῦ θαύματος! Οὔτε τὰ ῥάσα του, οὔτε τὰ μαλλιά, καὶ τὰ γένηια του ἐκάησαν ὁλότελα, ἀλλὰ ἐτελείωσε ἡ πυρκαϊὰ χωρὶς νὰ βλαφθῇ τελείως τὸ μαρτυρικὸν σῶμά του· καὶ οὕτως ἔλαβε παρὰ τοῦ ἀγωνοθέτου Θεοῦ ἡμῶν τὸν ἀμαράντινον στέφανον τοῦ μαρτυρίου. Ὁ Χριστὸς δέχτηκε τὴν μαρτυρικὴ ψυχὴ του, γιὰ νὰ ἀναυπαθεῖ στὴν οὐράνια βασιλείᾳ Του.

Ἦταν 31 Ἰανουαρίου τοῦ 1685.[1]

Τὸ βράδυ, ἓνα λαμπρὸ οὐράνιο φῶς κατέβηκε καὶ περικύκλωσε τὸ ἱερὸ λείψανό του. Ὅταν τὸ εἶδαν οἱ Ἀγαρηνοὶ ποῦ τὸ φύλαγαν, γιὰ νὰ μὴν τὸ πάρουν οἱ χριστιανοί, ἔλεγαν: *Επειδὴ ἡ φωτιὰ δὲν τὸν ἔκαυσε, ἔστειλεν ὁ Θεὸς φωτιὰ ἀπὸ τὸν οὐρανὸν νὰ τὸν καύσῃ.*

Τὴν ἄλλη μέρα, οἱ χριστιανοὶ τῆς Καλαμάτας, ἔδωσαν πολλὰ χρήματα στοὺς Τούρκους, καὶ πῆραν τὸ τίμιο σῶμα τοῦ Μάρτυρα καὶ τὸ ἐνταφίασαν μὲ εὐλάβεια στὸν τόπο ποῦ μαρτύρησε.

Ε)

Μετὰ τὴν ταφὴ τοῦ ἱεροῦ σκηνώματος τοῦ Μάρτυρα, οἱ Καλαματιανοὶ δὲν ἔπαυσαν νὰ τὸν τιμοῦν ὡς Ἅγιον καὶ νὰ τὸν ἐπικαλοῦνται στὶς προσευχὰς καὶ τὶς δεήσεις τους. Πίστευαν ὅτι βρίσκεται μετὰ τῶν ἁγίων καὶ μεσιτεύει στὸν Τριαδικὸ Θεό.

Κατὰ τὴν ἀνακομιδὴ τοῦ ἁγίου λειψάνου του, ξεχύθηκε ἀπὸ τὸν τάφο μιὰ ἀρρήτη εὐωδία, ποῦ μοσκοβόλησε ὅλη ἡ γύρω περιοχὴ. Ἦταν μιὰ ἐνδειξὴ τοῦ Θεοῦ γιὰ τὴν ἁγιότητα τοῦ Ὁσιομάρτυρα. Ἡ συγκίνησις τοῦ πιστοῦ λαοῦ ὑπῆρξε μεγάλη.

Τὴν κἀρα τοῦ ἁγίου Ἠλίου τὴν πῆραν οἱ μοναχοί, καὶ τὴν μετέφεραν γιὰ εὐλογία καὶ μόνιμο θησαῦρισμα στὸ ἱστορικὸ Μοναστήρι τῆς Παναγίας τοῦ Βουλκάνου ἔξω ἀπὸ τὴν Καλαμάτα, κοντὰ στὴν ἀρχαίᾳ Ἰθάμῃ. Εἶναι τὸ μοναδικὸ μέρος ἀπὸ τὸ λείψανον τοῦ ἁγίου ποῦ σώζεται σήμερα. Κάθε Σεπτέμβριο, ὅποτε πανηγυρίζει στὴν Μεσσήνη τὸ μετόχι τῆς Μονῆς Βουλκάνου, οἱ μοναχοὶ φέρνουν μαζί μὲ τὴν θαυματουργή

1[1] Νὰ σημειώσουμε ὅτι τὸ ἔτος μαρτυρίου τοῦ ἁγίου δὲν εἶναι τὸ 1686, ὅπως πρῶτος ἀναφέρει ὁ Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης καὶ ἐπαναλαμβάνουν λανθασμένα ὅλοι οἱ Συναξαριστές. Ἡ Καλαμάτα ἐλευθερώθηκε ἀπὸ τοὺς Τούρκους στὶς 14 Σεπτεμβρίου 1685 μὲ τὴν βοήθεια τῶν Βενετῶν, οἱ ὁποῖοι παρέμειναν στὴν πόλιν μέχρι τὸ 1715. Συνεπῶς, ὁ Ἅγιος Ἠλίας μαρτύρησε πρὶν ἀπὸ τὶς 14 Σεπτεμβρίου 1685 ὅταν ἦταν οἱ Τοῦρκοι στὴν Καλαμάτα. Δηλαδή, τὸ πιθανότερο, στὶς 31 Ἰανουαρίου 1685.

εικόνα της Παναγίας της Βουλκανιώτισσας και την ιερή κάρα του Αγίου Ηλίου για προσκύνηση και εύλογία των πιστών. Αλλά και κατά την λιτάνευση στους δρόμους της Καλαμάτας της ιερής εικόνας της Παναγίας της Υπαπαντής, στις 2 Φεβρουαρίου, λιτανεύεται και η τιμία κάρα του Αγίου Ηλία του Αρδούνη.

Η γιαγιά του Καλαματιανού διδασκάλου Διονυσίου του Ποδάρου, η οποία ήταν συγγενής του Αγίου Ηλία, πήρε μετά την ανακομιδή του λειψάνου, ένα πλευρό του Αγίου και το φύλαξε σπίτι της.

Μεγάλη ήταν η επιθυμία των χριστιανών της Καλαμάτας να οικοδομήσουν ναό προς τιμήν του Αγίου Ηλία. Τότε όμως οι Τούρκοι δεν άφηναν να τιμηθεί ως Άγιος εκείνος που είχαν θανατώσει ως εξωμότη και άρνητή του Ισλάμ.

Παρά τις δυσκολίες και τα εμπόδια που συναντούσαν, κατόρθωσαν τελικά να κτίσουν μια μικρή εκκλησία, που την άφιέρωσαν στους Αγίους Τεσσαράκοντα Μάρτυρες. Εκεί παράλληλα, τιμούσαν και τον δικό τους Μάρτυρα, τον Άγιο Ηλία τον Αρδούνη. Μάλιστα η Αγία Τράπεζα του ναού αυτού χτίστηκε πάνω στον τάφο του.

Επειδή όμως από τις 27 Ιανουαρίου αρχίζουν στην Καλαμάτα οι λατρευτικές τελετές για το παμμεσηνιακό προσκύνημα της Παναγίας της Υπαπαντής, όπου προσέρχονται πλήθη πιστών, είναι επόμενο η γιορτή του Αγίου Ηλία να μην έχει πάνδημη συμμετοχή για αυτό γιορτάζεται με πανηγυρικό και επίσημο χαρακτήρα την Κυριακή των Μυροφόρων

Ο Άγιος Ηλίας επειδή ήταν κουρέας, είναι προστάτης Άγιος των Κουρέων Κομμωτών